

Oponentura

PROMISED Pankrác: Sdružení Hvězdova (autorka Veronika Hušková)

5. června 2023

Oponentka: Rozálie Kašparová, architektka a urbanistka z Kanceláře veřejného prostoru, IPR Praha

Celý projekt je založen na kolektivní spolupráci několika studentů. Toto rozhodnutí učinili studenti sami, v reakci na tradičně individuální práci při studiu architektury a dle mého názoru je to správný přístup. Ve světě architektury není již moc prostoru pro individuální práci a rozhodování – i jednoduché zadání člověk konzultuje minimálně s klientem. V měřítku města neexistuje zadání, který by mohl naplnit jeden architekt, navíc bez zapojení veřejnosti a místních aktérů. Proto je důležité se spolupráci a střetu s různými názory učit již ve škole a jsem ráda, že se tak studenti rozhodli. I přes to, že spolupráce byla údajně náročná, výsledek jasně ukazuje, že přinesla ovoce.

Zásadní byla otázka, jak si rozdělit území a úkoly. Při návrhu kusu města se nedá skicovat donekonečna, město je systém. Každá změna generuje návazné změny, které mohou ohrozit fungování území jako celku. Studenti se vědomě při práci snažili opustit nástroj tzv. masterplánu – zamýšleli se, jak lze urbanismus navrhovat kolektivně a konsensuálně a průběžně. A až se nakonec k jednoduchému urbanistickému konceptu dostali, návrh společně upravovali až do konce, ladili rozhraní, které se nakonec někde prolínají a to činí výsledek přesvědčivějším a citlivějším vůči svému okolí.

Analýza lokality je přehledně zpracovaná. Trefně vypichuje základní problém místa a tím je zdvojení ulic – magistrály a ulice Budějovické. Autoři záměrně nepracovali s územním ani metropolitním plánem, sami se zamýšleli nad tím, kde, co a jak je třeba řešit, což je v akademickém prostředí možné a vítané. V dokumentu mě nejvíce zaujal tzv. kodex, který by se běžně jmenoval vize nebo strategie rozvoje, ale kodex je významově velmi vhodný název. Kodex obsahuje mimo klasické cíle rozvoje území, jako je propojování, zklidňování dopravy či hierarchizace i diverzifikování, což v městském kontextu může mít mnoho vrstev a je to jednoznačně téma, kterým bychom se při navrhování již města měli zabývat. Výsledný urbanistický koncept území je na první pohled koherentní, byť nepředvídatelný a inovativní. Dělení území díky uliční síti na 5 lokalit funguje a to i přes to, že každý zpracovával jiný autor*ka. Ve strategii chybí vysvětlení a schéma dvou zásadních témat rozvoje města a veřejných prostranství: systémového řešení dopravy v celé čtvrti, která je schematizovaná pouze na zklidnění magistrály a řešení hospodaření s dešťovou vodou. Abych to shrnula, i přes dílčí nedostatky z mého pohledu byli studenti schopni obsáhnout ve své urbanistické koncepci všechny vytyčené cíle kodexu a autorka při zpracování propojení Sdružení Hvězdova to dotáhla do zdárného a přesvědčivého detailu i ve svém území. Studenti společně představili přesvědčivou, byť adekvátně utopickou vizi udržitelného rozvoje území Pankráce, který bude rozmanitý a zároveň přívětivý a citlivý, kontextuální a zároveň odvážný a vizionářský.

Diplomová práce je založena na vytvoření nové cesty městem. Autorka se ve svém řešeném území rozhodla stavět méně (nakonec téměř vůbec), protože novou výstavbu navrhuji ostatní členové týmu na svých pozemcích a myslím, že vzhledem k území to je vhodně zvolená strategie. Navrhovaná cesta, zelené propojení městem, navazuje na formální urbanismus i neformální stezky místem, přináší do místa novou hodnotu veřejných prostranství, která tam dnes nejen není, ale i velmi zásadně chybí.

Ač je autorka vzděláním architektka, projevuje velký cit pro krajinu a krajinářskou architekturu – alespoň v té míře, jak ji já, jako architektka a urbanistka, dokážu přechít. Dle mého názoru se jedná o

silné krajinářské řešení, které pracuje: s původními cestami v krajině – např. kaštanový bosket připomíná původní Budějovickou stopu, a tím netradičně tvaruje nové náměstí; s výtvarně řešenými sloupy, které slouží jako neinvazivní ale přitom výrazný orientační systém, a umí se proměnit i v horizontální prvky před školou; s březovým hájem, který definuje hranu veřejného prostoru místo tradičně používaných budov; se starou topolovou alejí a její postupné nahrazování javory, které na podzim rozehrají Pankrác barvami a díky umístění v nebezpečné ploše mají šanci na přežití ve městě; a v neposlední řadě s meandrující cyklostezkou, která nemá charakter cyklolátnice, ale cesty, kterou stojí za to jít (jet). Velmi důležitá je zasazení návrhu do kontextu města - schéma zelené infrastruktury, kde autorka prokazuje, že myslí na široký krajinný kontext a že nás díky svému návrhu nově přivede od Jezerky až k Vltavě. Z mého pohledu by toto schéma mělo být na plachtě větší a viditelnější, jelikož se jedná o základní východisko návrhu.

Grafické zpracování analýzy i samotného návrhu je jinak velmi přesvědčivé a srozumitelné. Míra zobrazovaného detailu vč. popisků je obdivuhodná. Speciálně bych chtěla vyzdvihnout kvalitu velké situace/půdorysu, která i přes to, že vznikala v „tvrdém programu“, je absolutně vypovídající, plná nejen technických informací a detailů, ale dokázala pojmout i měkké vrstvy návrhu a vyvolat dojem, že vím, jak se budu v kterém místě cítit. A co víc, že se v nich chci ocitnout. Do výkresu doporučuji doplnit vrstevnice, které jsou pro toto zadání velmi důležité. Přívětivost, hravost a měkkost na druhou stranu překvapivě chybí vizualizacím a řežům, které jsou k tomu primárně určeny. Schémata by měla větší vypovídající hodnotu, kdyby ukazovala širší řešené území. Tam bych viděla prostor pro zlepšení.

Autorka prokazuje, že myslí nejen na to, aby návrh fungoval jako systém, ale i na to, jak se lidé i vegetace budou v místě cítit. Místním nevnučuje novou velkou vizi rozvoje jejich území, ale snaží se jim nabídnout město, které bude sloužit primárně jim (např. pomocí předzahrádek a komunitního centra, nové cesta do parku i k řece). Diplomová práce navrhuje funkční, emocemi nabitý, čtvrtě propojující park tam, kam by jiní navrhovali domy, což je z dnešního pohledu stále odvážný přístup k rozvoji města a přitom pro dané zadání přístup nejvhodnější. Těším se, až si půjdu celý projekt prohlédnout osobně.

Otázky k diplomové práci:

- *Jaký dopad na dopravu (automobilovou, MHD, cyklistickou i pěší) mají zásahy vašeho týmu v lokalitě? Tvoří společný funkční systém?*
- *Jak pracujete v návrhu v terénu a jeho nivelitou?*
- *Jak systémově funguje řešení s dešťovou vodou? Jak je napájen vodou poldr v návrhu, jak funguje v období sucha?*
- *Zamýšlela jste se nad propojení biokoridorů v rámci vašeho řešeného území?*

Osobně si myslím, že známkování na vysokou školu, navíc se zaměřením na architekturu či umělecké obory, nepatří. Jelikož to ale současný systém vyžaduje, navrhuji ohodnocení výborně.

Doporučení pro režim oponentur: Hodnocení ztěžovalo forma odevzdání projektu, chybějící portfolio samotného návrhu zhoršuje jeho čtivost a přehlednost. Plachta s návrhem v počítači nemůže vyprávět příběh návrhu tak, jako stránkové portfolio a to může návrhům ubírat na přesvědčivosti. Pokud je zásadní pouze odevzdání modelu a plachty, měla by oponentura vznikat až po jejich vystavení a oponent by měl mít možnost se přijít na ně podívat, nechat si projekt autorem či autorkou odprezentovat a až následně psát oponenturu. Děkuji za možnost se do hodnocení zapojit!